

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angest

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angest", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angest*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 157. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698091684096/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angest

nernes Bevægelse [...]. Naar man først har bragt et Begreb saa vidt, da kan dette gjerne gaae hen at lægge sig, for om mulig at sove. Rusen ud og blive ædru igjen. I denne Henseende har vor Tid været utrættelig med at faae enhver Ting til at betyde Alt» (72-73). S.K. kritiserer der drømmende, det uklare, der udflydende i romantiske forestillinger, hvor forskellen mellem mennesket og Gud viskes ud: »Man boier Evigheden ind i Tiden for Phantasien. [...] Tanken om det Evi-ge bliver en phantastisk System, og Stemningen er bestandig denne: drømmer jeg eller er det Evigheden, der drømmer om mig» (138). S.K. bruger flere gange ironisk ordet »aandrig» for at betegne bestræbelser, der efter hans opfattelse er alt for vidtgående: »hvad Mad Stærl-Holstein har sagt om den Schellingske Philosophie, at den gjorde et Menneske aandrigt for hele hans Liv, det gjelder i alle Maader om den hegelske» (16-17). Og der hentydes til Grundtvig med ordene, at man undertiden ser »en eller anden aandrig Mystagog prostituere en heel Mythologie» (73). I den umiddelbare fortsættelse tales der om, at man undertiden ser »en heel christelig Terminologie vanarte indtil Fortabelse ved en eller anden Speculants pretentionsfulde Behandling» (smst.).

S.K. mener, at der i bestræbelserne på at forklare alt ofte blot er tale om en leg med ord, der glider hen over modsætningerne og udvisker dem: »Skal det siges, at det Selviske var Anledningen til Adams Synd, saa er denne Forklaring en Leeg, i hvilken Fortolkeren selv finder hvad han selv først har skjult» (74). I *Frygt og Bæven* kritiseres, at man ved at lege lidt med ordene når til en illusorisk forståelse af fortællingen om Abrahams ofring af Isak: »Man identificerer i Tankens og Mundens Løb ganske trygt Isak og det Bedste» (SV III 90). I *Begrebet Angst* kritiseres tilsvarende, at man i sin fortolkning af syndefaldsmyten lader ordene løbe snakkende hen over det altafgørende punkt, hvor synden kommer ind i verden: forstanden »phantaserer Noget om, hvorledes Mennesket var før Syndefaldet, efterhaanden som Forstanden snakker derom, bliver den projekterede Uskyldighed: Passiarens Løb lidt efter lidt til Syndighed – og saa, saa er den der» (32). Jf. at S.K. mener, at Hegel må hjælpe sig med »Ordspil og Talemaader» (15-16) for at få bevægelse ind i logikken.

Drivkraften hos Hegel og hans elever er efter S.K.s opfattelse ikke en søgen efter sandhed, men en søgen efter succes, efter at vække menneskers beundring: der tales om »en nyere broutende Philoso-